

ΔΑΣΟΣ ΓΕΡΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΡΑΒΑ ΝΗΣΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ.

ΘΕΣΗ :Το δάσος Γερακαρίου βρίσκεται στο βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα των Κυθήρων. Εκτείνεται από τις βόρειες παρυφές του οικισμού Γερακάρη και καταλαμβάνει όλες τις βόρειες και δυτικές ρεματιές της περιοχής, Δυτικά φτάνει μέχρι σχεδόν τη θάλασσα και βόρεια μέχρι τη θέση ΚΑΛΑΚΑΘΙ όπου υπάρχει παλαιός οικισμός.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ-ΕΚΤΑΣΗ.

Το δάσος Γερακαρίου δημιουργήθηκε με τεχνική αναδάσωση από το μέσο της δεκαετίας του 1960 μέχρι τα έτη 1974-1975. Καταλαμβάνει έκταση 6500-7000 στρεμμάτων.

Την δεκαετία του 1960 το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών ξεκίνησε να κάνει αναδασώσεις σε δρόμους και διάφορα σημεία του νησιού με εθελοντές ξένους κυρίως και Κυθηριούς. Για τον σκοπό αυτό είχε δημιουργήσει μικρό φυτώριο στην περιοχή της Μονής της Μυρτιδιώτισσας με φυτά χαλεπίου και τραχείας Πεύκης και ευκαλύπτου.

Στη συνέχεια η Δασική Υπηρεσία ,κατήρτισε ειδική μελέτη αναδάσωσης για το νησί των Κυθήρων. Δημιούργησε μεγάλο φυτώριο σε σπορία παραγωγής φυτών στην Μονή του Αγίου Θεοδώρου, όπου ετοιμάζαν τα φυτά για τις αναδασώσεις. Τα φυτά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η Χαλέπιος και Τραχεία Πεύκη, ο ευκάλυπτος το Κυπαρίσσι και η δρύς (quercus)

ΧΑΛΕΠΙΟΣ ΠΕΥΚΗ *Pinus halepensis*: Είναι μικρό προς μεσαίο [δέντρο](#) με ύψος 15 με 30 μέτρα και διάμετρο κορμού που φτάνει τα 60 εκατοστά που σε σπάνιες περιπτώσεις φτάνουν μέχρι το ένα μέτρο. Οι βελόνες είναι πολύ λεπτές, έχουν μήκος μέχρι 15 εκατοστά και χαρακτηριστικό τους είναι το κιτρινωπό πράσινο χρώμα. Οι βελόνες αναπτύσσονται ανά δυο σε βραχυκλάδια. Οι [κώνοι](#) είναι στενοί και αρχικά πράσινοι, ενώ όταν ωριμάσουν ύστερα από περίπου δύο χρόνια είναι καφεκόκκινοι. Στη συνέχεια τα επόμενα χρόνια ανοίγουν σιγά για, μια διαδικασία που επιταχύνεται με την έκθεση στην καλοκαιρινή θερμότητα του ήλιου αλλά και την σε μία δασική [πυρκαγιά](#). Οι [σπόροι](#) του παρασύρονται με τον αέρα.

ΤΡΑΧΕΙΑ ΠΕΥΚΗ (επιστ. *Pinus brutia* - Πεύκη η τραχεία) είναι πεύκο, ιθαγενές της ανατολικής περιοχής της Μεσογείου και απαντάται από το επίπεδο της θάλασσας μέχρι τα 1200 μέτρα υψόμετρο στις πιο νότιες περιοχές. Ονομάζεται τραχεία πεύκη λόγω της «τραχύτητας» των βελονών της. Τα βελονοειδή φύλλα των πεύκων είναι πεπιεσμένα (επίπεδα) αλλά περιτυλίσσονται (όπως τα τσιγάρα). Στην τραχεία πεύκη οι παρυφές των φύλλων είναι οδοντωτές (όπως και σε άλλα πεύκα) και οι βελόνες δεν περιτυλίσσονται πλήρως με αποτέλεσμα στην αφή (με το χέρι) να είναι τραχιές^[1]. Έχει διάφορες κοινές ονομασίες όπως *Τουρκικό πεύκο* ή *Καλαβρέζικο πεύκο*, αν και

στην Τουρκία το αποκαλούν *Kizilçam* (Κιζίλτσάμ - Κόκκινο πεύκο). Είναι στενά συνδεδεμένο με την *Χαλέπιο πεύκη*, γι' αυτό το λόγο κάποιοι ερευνητές την θεωρούν υποείδος της *Χαλέπιου πεύκης*, αλλά συνήθως θεωρείται ξεχωριστό είδος. Είναι κατά μέσο όρο ψηλότερο από τη Χαλέπιο και μπορεί να φτάσει τα 35 μέτρα σε ύψος και έχει τραχύτερο καστανοκόκκινο κορμό με περισσότερο πύτικα. Επίσης έχει μακρύτερες βελόνες με ελαφρώς πιο σκούρο πράσινο χρώμα που είναι λεπτές και αδρές στην αφή. Οι κώνοι του επίσης φύονται ορθά και συμμετρικά (δύο ή τρεις με μήκος 6-10 εκατοστά) σε αντίθεση με τη Χαλέπιο που έχουν κοτσάνι και στρέφονται προς το έδαφος.

Ο ΕΥΚΑΛΥΠΤΟΣ Στην Ελλάδα ονομάζεται [Ευκάλυπτος ο σφαιρικός](#) (*Eucalyptus globulus*) είναι αγγειόσπερμο, δικότυλο, ιθαγενές φυτό και ανήκει στην τάξη Μυρτώδη και στην οικογένεια των Μυρτιδών. Περιλαμβάνει 550 περίπου είδη μεγάλων ως επί το πλείστον δέντρων που καλλιεργούνται σε εύκρατες περιοχές για εμπορική εκμετάλλευση και επίσης για τη σκιά τους.

Τα φύλλα του είναι μακριά, δερματώδη και κρέμονται από το δέντρο. Ο καρπός είναι κάψα που περιβάλλεται από μία θήκη και περιέχει πολλά μικρά σπόρια ενώ τα άνθη όταν ανοίγουν ενώνονται μεταξύ τους σχηματίζοντας ένα μικρό δοχείο. Τα φύλλα πολλών ειδών περιέχουν ένα έλαιο γνωστό και ως ευκαλυπτέλαιο που χρησιμοποιείται στη φαρμακευτική σε διάφορα σπρέι κατά της ρινικής καταρροής. Από τον κορμό κάποιων άλλων ειδών λαμβάνεται η ρητίνη, χρήσιμη στη βυρσοδεψία και στη φαρμακευτική. Τα δέντρα είναι ψηλά και μπορούν να φτάσουν σε ύψος και τα 90 μέτρα και η περιφέρεια του κορμού φτάνει έως και τα 8 μέτρα. Είναι τα ψηλότερα ανθοφόρα φυτά.

Στην περιοχή του ΓΕΡΑΚΑΡΙΟΥ πριν την φύτευση των δενδρυλλίων διανοίχθηκε πυκνό δίκτυο δασοδρόμων και αντιτυρικών λωρίδων έργα τα οποία υπάρχουν μέχρι σήμερα. Οι δασόδρομοι και οι ζώνες λειτουργούσαν και ως αντιτυρικές ζώνες. Σήμερα με την ανάπτυξη των δέντρων και την πυκνότητα της βλάστησης κάποιοι δρόμοι δεν προσφέρουν αυτή την προστασία. Για την προετοιμασία του χώρου φύτευσης των δενδρυλλίων, με μηχανικά μέσα γινόταν αποψίλωση της υπάρχουσας θαμνώδους και φρυγανώδους βλάστησης. Η φύτευση γινόταν με εργάτες οι οποίοι άνοιγαν τους λάκκους και στη συνέχεια φυτευόταν τα δενδρύλλια. Η διαδικασία αυτή διήρκησε περισσότερο από δέκα χειμώνες. Απασχολήθηκαν εκατοντάδες εργάτες κάθε ηλικίας και δαπανήθηκαν πάρα πολλά χρήματα από την πολιτεία.

Με την πάροδο των χρόνων μαζί με την ανάπτυξη των δέντρων επανήλθε και η προυπάρχουσα θαμνώδης και φρυγανώδης βλάστηση, όπου αυτή είχε καταστραφεί.

Επίσης με την ανάπτυξη και ωρίμανση των πεύκων και των ευκαλύπτων, το δάσος κάθε χρόνο επεκτείνεται φυσικά πλέον με τους σπόρους των κουκουναριών και των σπόρων προς όλες τις κατευθύνσεις. Αυτό φαίνεται παντού στο δάσος με τα νέα μικρά δενδρύλλια που παρατηρούμε παντού.

ΖΩΝΗ ΑΕΙΦΥΛΛΩΝ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ.

Στη ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων ,υψόμετρο 0-1000 μέτρα ,εξαπλώνεται ολόκληρη η έκταση του δάσους Γερακαρίου. Καλύπτεται σήμερα από την Χαλέπιο πεύκη (*Pinus halepensis*), την Τραχεία πεύκη (*Pinus brutia*), τον ευκάλυπτο σε μίξη με τα αείφυλλα πλατύφυλλα.

Τα αείφυλλα πλατύφυλλα αντιπροσωπεύονται κυρίως από την Κουμαριά (*Arbutus unedo*), το ρέικι, το Φυλλίκι (*phillyrea latifolia*), τα σκίνα, τον ευκάλυπτο , τον ασπάλαθο, , την δρύ. την αγριελιά. Τα κυρίαρχα είδη φρυγάνων που συναντάμε στο δάσος είναι: Το θυμάρι, η αστοιβή, η θρούμπα ή θρουμπί, η λαδανιά, η λεβάντα, η αφάνα , η ρίγανη, το αχυνοπόδι, η μέντα κ.α. Όλα αρωματικά απαραίτητα και πολύ χρήσιμα για τη μελισσοκομία.

Εκτός από τις αναδασώσεις έγιναν παράλληλα και έργα για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας. Ένα από τα έργα αυτά είναι και η ομβροδεξαμενή που υπάρχει και λειτουργεί μέχρι σήμερα. Βρίσκεται κοντά στον οικισμό στον πρώτο κάθετο δρόμο αριστερά στην μεγάλη αντιτυρική ζώνη.

Μέσα στο δάσος και την ευρύτερη περιοχή αναπτύσσεται και πλούσια πανίδα. Από τα θηλαστικά ο λαγός, ο ασβός (κοινώς ζουρίδα) και πολλά είδη πουλιών, ενδημικά και αποδημητικά που διέρχονται από το νησί των Κυθίων δύο φορές το χρόνο. Λόγω της πλούσιας πανίδας της περιοχής, στο δάσος Γερακαρίου έχει καθοριστεί μια μεγάλη περιοχή του σαν χώρος εκγύμνασης και εκπαίδευσης των κυνηγετικών σκύλων. Η οριοθέτησή του έγινε με τη συνεργασία του Κυνηγετικού Συλλόγου Κυθίων και της Δασικής Υπηρεσίας. Εδώ έρχονται οι κυνηγοί με τα σκυλιά τους χωρίς κυνηγετικά όπλα.

ΓΕΝΙΚΑ

Η χαλέπιος και η τραχεία πεύκη μαζί με το σύνολο των θαμνωδών ειδών των αείφυλλων πλατύφυλλων, έχουν παρόμοιες οικολογικές απαιτήσεις, απαντώνται στο σύνολο της παραλιακής και ενδότερης ζώνης της νοτιοκεντρικής ηπειρωτικής Ελλάδας, της Πελοποννήσου και των νησιών. Καταλαμβάνουν 31538820 στρέμματα το 48,2% της δασοκάλυψης της χώρας.

Η σημασία και η αξία του δάσους Γερακαρίου για το νησί των Κυθίων και γενικά των δασών, είναι ανεκτίμητη για τη ζωή μας και η συνεχής μείωσή τους μας δημιουργούν την τεράστια και μεγάλη ευθύνη για την προστασία τους.

Μπροστά στην απειλή της καταστροφής των δασών, κυρίως από τις πυρκαγιές, δεν μπορεί και δεν πρέπει να μείνει κανένας αδιάφορος.

Γιατί: Σήμερα η σημασία των δασών για την οικονομική και οικολογική υγεία όλων των χωρών αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο.

Γιατί: Το δάσος είναι ένας φυσικός πόρος με δυνατότητα πολλαπλής πλούσιας και ανανεώσιμης προσφοράς.

Γιατί : Η χρήση των δασών για αναψυχή, ανάπαυση και γενικότερα γνωριμία και απόλαυση της φύσης, αποτελεί μια ζωτική ανάγκη των κατοίκων, ειδικά των πόλεων, η οποία συνεχώς αυξάνει.

Γιατί: Ο ρόλος των δασών στην προστασία από τη διάβρωση, την διατήρηση της ποιότητας των εδαφών, την ρύθμιση του κύκλου του νερού και τον εφοδιασμό του υδροφόρου ορίζοντα, τη δέσμευση του ατμοσφαιρικού διοξειδίου του άνθρακα και την σταθεροποίηση του κλίματος ΔΕΙΧΝΕΙ την καθοριστική σημασία τους για την αντιμετώπιση των μεγαλύτερων σύγχρονων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Γιατί Η προστασία των δασών *εμφανίζεται σήμερα* ως αναγκαία προϋπόθεση για την εξασφάλιση της επιβίωσης και της ευημερίας του ανθρώπου.

Έτσι η λήψη δραστικών μέτρων για την αντιπυρική προστασία επιβάλλεται, όχι μόνο λόγω της καταστροφής των δασικών προϊόντων ,αλλά κυρίως λόγω της απώλειας των σημαντικών πολλαπλών λειτουργιών των δασών.

Το δάσος μας αυτό χρήζει άμεσης αντιπυρικής προστασίας με την δημιουργία και νέων αντιπυρικών ζωνών ειδικά στο βορειοανατολικό όριο με τη διαπλάτυνση του υπάρχοντος δρόμου, αλλά και σε άλλα ευαίσθητα σημεία που θα κριθούν απαραίτητα.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος Δάσος είναι:

Ως Δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο αγρίων φυτών με ξυλώδη κορμό, πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση , υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά.

Σύμφωνα με τον εφαρμοστικό νόμο του Συντάγματος Ν.998/79 περί δασών και δασικών εκτάσεων` άρθρο 3 παράγραφος 1.

Δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο αγρίων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου 3 . Ορίζεται ότι δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση υψηλή ή χαμηλή είναι αραιά.